

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3390/2019. (XII. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.614./2019/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban a Kúria Pfv.II.20.614./2019/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 50.Pkf.630.034/2019/6. számú végzésére is kiterjedő hatállyal, egyben kérve a Kúria végzése végrehajtásának felfüggesztését is.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint a Nagy-Britanniában élő magyar állampolgárságú indítványozó 2016 augusztusában házasságot kötött egy indiai állampolgárságú férfivel. Házasságukból egy gyermek született 2017. június 26. napján. A pár életközössége 2017. november 26-án véglegesen megszakadt. Ekkor az indítványozó gyermekével – férje beleegyezése nélkül – hazaköltözött Magyarországra, mert megélhetésüket, valamint gyermeke egészséges fejlődését a családja közelében látta biztosíthatónak. Az indítványozó válókeresetét az angliai bíróság 2017. december 8. napján befogadta, döntést azonban az alkotmányjogi panasz benyújtásáig nem hozott az ügyben.
- [3] A férj 2017 novemberében Kecskemétre utazott, és kérte az indítványozót, hogy a gyermekkel együtt térjen vissza Angliába. Mivel az indítványozó a kérésnek nem tett eleget, a férj Londonban bírósági eljárást kezdeményezett a gyermek visszavitele iránt. Az eljárás során a felek 2018. február 12. napján egyezséget kötöttek, amelynek keretében megállapodtak abban, hogy a gyermek 2018. április 22. napjáig Magyarországon maradhat, az indítványozó azonban az egyezségben meghatározott időpontban sem tért vissza Angliába. A visszavitel elmaradásának okairól a Nyugat-Londoni Családjogi Bíróság, majd a Londoni Felsőbíróság előtt ellentmondásos nyilatkozatokat tett: kezdetben anyagi okokra, szállás, illetve munkahely hiányára hivatkozott, később a visszavitel elmaradásának okaként a gyermek egészségi állapotát jelölte meg.
- [4] Az indítványozó 2018. július 30. napján vitte vissza a gyermeket Angliába, ekkor lakhatásukat az ott élő testvére biztosította. A Londoni Felsőbíróság 2018 októberében hozott ítéletében elutasította az indítványozó azon kérelmét, hogy a gyermekkel elhagyhassa az angol joghatóság területét, és Magyarországra költözzön. A bíróság a gyermeket az indítványozónál helyezte el, előírva, hogy az indítványozó a gyermekkel London és agglomerációja területén éljen. Szabályozta a bíróság az apával való kapcsolattartást is, továbbá megtiltotta, hogy a felek Anglia és Wales joghatóságából elvigyék a gyermeket. Az indítványozó ennek ellenére 2018 októberében ismét visszatért a gyermekkel Magyarországra, az angol bíróság ezért arra kötelezte, hogy 2018. november 5. napjáig térjen vissza a gyermekkel Angliába.
- [5] A férj ezt követően a Pesti Központi Kerületi Bíróságtól kérte a gyermek visszavitelének elrendelését, kérelmét azonban a bíróság 2018. december 11. napján kelt 24.Pk.500.319/2018/28. számú végzésével elutasította. Döntésében megállapította, hogy a felek a gyermek feletti szülői felügyeleti jogot közösen gyakorolták, a gyermek szokásos tartózkodási helye Anglia volt, és az indítványozó a gyermeket jogellenesen vitte el onnan. A bíróság a gyermek visszavitelét azonban megtagadta, mert álláspontja szerint az számára elviselhetetlen helyzetet teremtene, mivel a gyermekről való gondoskodást a férj nem tudná zökkenőmentesen ellátni.
- [6] A férj fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú döntést 2019. február 21. napján kelt végzésével megváltoztatta, és kötelezte az indítványozót, hogy a gyermeket 2019. március 21. napjáig vigye vissza a szokásos tartózkodási helyére, az Egyesült Királyságba, ennek elmulasztása esetén a gyermeket adja át a férjnek vagy meghatalmazottjának. A bíróság álláspontja szerint az elvétel jogellenességét a gyermek 2018. októ-

beri Magyarországra hozatala is megalapozta. A Fővárosi Törvényszék a nyilatkozatok, valamint az indítványozó magatartása alapján arra következtetett, hogy az indítványozó visszatérése esetén képes megfelelő állást találni, számíthat a családjára is, továbbá a gyermek nem szenved olyan betegségben, amelyet Angliában ne tudnának kezelni. Nincs jelentősége továbbá annak a megállapításnak sem, amely szerint a férj lakhatási körülményei nem megfelelőek a gyermek számára, hiszen a gyermek továbbra is az édesanyjánál nevelkedhet.

- [7] A jogerős végzés ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a gyermek visszavitelére előírt teljesítési határidő módosításával a Fővárosi Törvényszék végzését 2019. május 7. napján kelt végzésével hatályában fenntartotta. Döntésében kiemelte, az indítványozó körülményeiben nem történt változás az angol bírósági eljárás óta, ezért nincs alap arra, hogy a jogellenesen Magyarországra hozott gyermek visszavételére irányuló eljárásban ugyanazon adatok alapján a magyar bíróság arra a következtetésre jusson, hogy a gyermek visszavitele elviselhetetlen helyzetet teremtene számára. Azt pedig, hogy az indítványozó hol tud kedvezőbb feltételeket biztosítani a gyermek számára, illetve, hogy a környezetet mennyire szokta meg, a szülői felügyelet rendezése iránti eljárásban lehet vizsgálni. Emlékeztetett továbbá arra, hogy a Gyermek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről szóló 1986. évi 14. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Hágai Egyezmény) alkalmazása során a gyermek érdeke elsődlegesen a megsértett szülői felügyeleti jog azonnali helyreállítása.
- [8] 1.2. Ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az indítványozó, amelyben megvalósulni vélte az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XIV. cikk (2) bekezdésének sérelmét. Előadása szerint a bizonyítási indítványait nem vették figyelembe, jogszerűtlenül elutasították azokat. Meglátása szerint nem a kiskorú gyermek érdekeit és alapvető jogait tartották szem előtt, hanem mérlegelés nélkül, alaptörvény-ellenesen, az apa „rosszul értelmezett” jogait helyezték előtérbe. Az indítványozó a szokásos tartózkodási hely meghatározása körében utal arra, hogy annak meghatározása során a gyermek életkora nagy jelentőséggel bír. Figyelembe kell venni az anya földrajzi és családi gyökereit, családi és szociális kapcsolatait, valamint a gyermek beilleszkedését ebbe a környezetbe. A kúriai döntés az indítványozó meglátása szerint csak feltételezi, hogy gyermekével vissza tud térni Angliába, mivel a gyermek születése óta jelentős mértékben megváltoztak a körülmények.
- [9] 1.3. Az indítványozó két alkalommal egészítette ki beadványát az alábbiak szerint. Meglátása szerint a megsemmisíteni kért bírósági döntések sértik az Alaptörvény E) cikkét is, mert a szokásos tartózkodási hely fogalmának értelmezése során figyelmen kívül hagyták a Hágai Egyezményen alapuló uniós joggyakorlatot, megítélése szerint nem vették ugyanis figyelembe azt, hogy a gyermek az elvitel időpontjában csecsemőkorú volt. E körben hivatkozott az Európai Bíróság C-497/10. számú ítéletére, amely szerint a csecsemő szokásos tartózkodási helye elválaszthatatlan az őt gondozó szülő tartózkodási helyétől. A gondozó szülő tartózkodási helye felel meg ezért szükségszerűen a csecsemő szokásos tartózkodási helyének. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok ezen túlmenően nem vizsgálták azt sem, hogy jogellenesnek ítélt elvitel esetében a visszavétel megtagadásának okai fennállnak-e. A döntések az indítvány szerint sértik továbbá az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, a Q) cikket, valamint a XXVII. cikk (1) bekezdését is, továbbá ellentételesek a gyermek a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményben rögzített legjobb érdekével is. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok nem vizsgálták az apa gyermeknevelésre való alkalmasságát, illetve nem bizonyították, hogy egy esetleges végrehajtás útján történő átadás esetén a gyermek megfelelő életkörülményei biztosítva lennének-e. A bíróságok nem vették figyelembe továbbá azt sem, hogy az angol bíróság már rendelkezett szülői felügyeleti jog tárgyában, a gyermeket az indítványozónál helyezte el, a szülői felügyeleti jogokat ő gyakorolja. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) valamint (7) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy a kúriai végzés szerint nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének a tekintetben, hogy a visszavétel a gyermeket testi vagy lelki károsodásnak tenné ki. Az indítványozó saját elmondása szerint több esetben hivatkozott arra, hogy Angliában nem tudja biztosítani a gyermek megfelelő lakhatását és megélhetésüket, bizonyítási indítványait azonban a bíróságok elutasították arra hivatkozással, hogy ennek a gyermek elhelyezésének megállapítása során van jelentősége. Az indítványozó hivatkozott az alapvető jogok biztosának AJB-1299/2018. számú ügyben készült jelentésére is, kiemelve, hogy az alkotmányjogi garanciák gazdasági, célszerűségi okokból, az eljárás egyszerűsítése vagy az időszűrés követelményének érvényesülése címén sem mellőzhetőek. Hivatkozott továbbá a 3375/2018. (XII. 5.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság kimondta, „[a]z olyan eljárás, mely a gyermek érdekeinek kiderülését

lehetetlenné teszi, nem felel meg a tisztességes eljárás alaptörvényi követelményének.” {3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [53]}

- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] A Kúria Pfv.II.20.614./2019/7. számú végzése tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2019. május 27. napján vette át, míg alkotmányjogi panaszát 2019. július 24. napján, határidőben, az elsőfokú bíróságon terjesztette elő személyesen.
- [13] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [14] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon, az indítvány azonban e feltételnek csak részben tesz eleget. Nem tartalmaz ugyanis Alaptörvényben biztosított jogot a Q) cikk, valamint az E) cikk sem, a hivatkozott jogszabályhelyek Magyarország nemzetközi jogi, valamint uniós jogi kötelezettségeinek teljesítésére vonatkozó állami szerepvállalását írják elő [lásd például: 3088/2018. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [17]; 3125/2019. (V. 29.) AB végzés, Indokolás [7]].
- [15] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdését, a XIV. cikk (1) bekezdését, a XXVII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdését sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjogok vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása azonban önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntések és a megjelölt alaptörvényi rendelkezések tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott végzések által okozott alapjogi sérelmet.
- [17] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjogok tekintetében az indítvány nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [18] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [19] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta megvalósulni, hogy a bíróságok nem az uniós joggyakorlatnak megfelelően állapították meg a gyermek szokásos tartózkodási helyét, illetve nem értékelték megfelelően, hogy a gyermeket a visszavitel testi vagy lelki károsodásnak tenné-e ki. Az indítványozó ezen kívül a XVI. cikk (1) bekezdésének sérelmét is megvalósulni vélte, mert meglátása szerint az eljárás során nem a kiskorú gyermek érdekeit és alapvető jogait tartották szem előtt, hanem mérlegelés nélkül, alaptörvény-ellenesen az apa jogait helyezték előtérbe. Sérelmezte továbbá, hogy a bíróságok nem vizsgálták az apa gyermeknevelésre való alkalmasságát, illetve nem bizonyították azt sem megfelelően, hogy egy esetleges végrehajtás útján történő átadás esetén a gyermek megfelelő életkörülményei biztosítva lennének-e.
- [20] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítvány a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, valamint az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglalt gyermeki jogokkal összefüggésben kizárólag olyan bizonyítási, bizonyíték-értékelési, valamint jogszabály-értelmezési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdésnek tekinthető, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság

hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a bizonyítékok értékelése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése és a XVI. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét nem vetik fel, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.

- [21] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján tehát arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.
- [22] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte a sérelmezett bírói végzés végrehajtásának felfüggesztését is. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról döntött, az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről nem kellett határoznia.

Budapest, 2019. december 10.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1283/2019.

